

22. pielikums. Temata “Kā lai izaudzē?” plāna piemērs*

Kā lai izaudzē?	Vecuma grupa 4–5 gadi	Laiks 4 nedēļas
Sasniedzamie rezultāti		
Ziņa bērnam. Augi noteiktos apstākļos aug un izmainās. (Piezīmes skolotājam: savvaļas un/vai kultivētie; auga daļas: sakne, stumbrs, zieds, pumpurs, lapa, augļi; augšanas cikls; apstākļi: gaisma, ūdens, barība, siltums.) Tematā sasniedzamais rezultāts*. Patstāvīgi un secīgi stāsta par izaudzētā auga augšanas ciklu un augšanai nepieciešamajiem apstākļiem, balstoties uz savu pieredzi.		
Caurviju prasmes un tikumi		Mācību jomas
Pašvadīta mācīšanās. Izsaka atziņas/spriedumus par savu mācīšanos un savu personīgo ieguldījumu (es laistīju, un augs izauga vai neizauga u. tml.). Atbildība. Pats aprūpē savu augu.		Dabaszinātņu mācību joma. Nosauc un parāda augu daļas (sakne, stumbrs/kāts, zieds, pumpurs, lapa). Valodu mācību joma. Atbild uz jautājumu vienkāršā paplašinātā teikumā. Stāsta par redzēto, dzirdēto, piedzīvoto, saskaņojot vārdus dzimtē, skaitlī un locījumā. Matemātikas mācību joma. Grupē priekšmetus un skaidro, pēc kādām pazīmēm sagrupēja. Sociālā un pilsoniskā mācību joma. Sakārto savu darba vietu pēc darba (slauka ar slotiņu, notīra ar mitru lupatiņu). Kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā mācību joma. Izmanto dažādas krāsas (krāsu palete) savā radošajā darbībā.
Temata apguves norise		
Aktualizācija		
Skolotāja darbības	Iepējamās bērna darbības	Vērtēšana mācīšanās atbalstam
Informē vecākus Nosūta vecākiem e-pastu/izliek informatīvajā stendā temata nosaukumu, ziņu bērnam, temata plāna īsu kopsavilkumu atbilstoši sasniedzamajam rezultātam.		Skolotājs novēro, kuras bērna priekšzināšanas par audzēšanu un augu daļām parādās viņa darbībā, pieraksta novērojumus, tos izmanto, plānojot mērķtiecīgas rotaļnodarbības atsevišķiem bērniem un bērnu grupām.

* Sasniedzamos rezultātus pielāgo bērna mācību un attīstības vajadzībām, samazinot vai palielinot grūtības pakāpi.

Temata apguves norise		
Aktualizācija		
Skolotāja darbības	Iepējamās bērna darbības	Vērtēšana mācīšanās atbalstam
Noskaņo bērnus temata apguvei - Izmanto ātri diedzējamas sēklas dīgstu audzēšanai telpā, izmanto āra vidi (pēta dobes), izmanto izaudzētus dīgstus ēšanai. - Demonstrē un skaļi komentē savu darbību augu kopšanā un audzēšanā, pakāpeniski iesaista bērnus rūpēs par augiem (aplej, mazgā lapas, pārvieto). Patstāvīgā rotaļdarbība - Dabaszinātņu centrā izvieto sēklas kopā ar dārzkopības darbarīkiem, dažāda veida un izmēra puķu podiem, augsni, smiltīm, granti, kā arī uzkopšanas darba rīkus. - Matemātikas centrā izvieto sajauktas sēklas (lielas, mazas, krāsainas), pincetes, dažāda izmēra trauciņus, tukšas olu kastes, ledus trauciņus u. c. - Valodas centrā izvieto attēlus, grāmatas (enciklopēdijas), piedāvā video, audio materiālus par augiem un audzēšanu, didaktiskās spēles; notikumu secības kartītes. - Mākslas centrā novieto dzīvus ziedus un augus, dabā novēroto augu attēlus, molbertu, krāsas, krītiņus, zīmuļus. “Runājošā siena” Sāk veidot “runājošo sienu”, piestiprinot temata nosaukumu, lielo jautājumu un ziņu bērnam.	- Novēro augus, pievērš uzmanību izmaiņām (pirmie asni, kātiņš, lapiņas; augs stiepas garumā; kokiem pumpuri). - Uzdod jautājumus par augiem, stāsta par savu pieredzi, dalās ar savām zināšanām. - Palīdz pieaugušajiem rūpēties par augiem. - Gan neizmantojot darbarīkus, gan izmantojot darbarīkus, piepilda puķu podus ar augsni, smiltīm, granti. - Pārber augsni, smiltis, granti no viena poda citā. - Sēj sēklas puķu podos. - Saslauka uz grīdas un uz galda izbirušo augsni. - Pēta sēklas, salīdzina, šķiro. - Ber sēklas dažāda izmēra trauciņos, pārber no viena citā. - Pēta attēlus, grāmatas, skatās video, klausās grāmatu audio ierakstus. - Komentē redzēto, dzirdēto un salīdzina ar savu pieredzi. - Glezno, zīmē novēroto vai iztēles gleznas.	- Novēro, kuri bērni pievērš/ nepievērš uzmanību augiem, kuri pamana izmaiņas, spēj prognozēt, kas notiks turpmāk, lai piedāvātu viņu priekšzināšanām atbilstošas mācību situācijas. - Novēro, kuri bērni prot sakopt darba vietu ar birstīti un lupatiņu, kuriem nepieciešama palīdzība. - Novēro, kuri bērni izvēlas augsni podiņu piepildīšanai un sēšanai, kuri izmanto jebkuru materiālu. - Novēro, pēc kurām pazīmēm bērni šķiro sēklas un kuri bērni spēj paskaidrot savu izvēli. - Novēro, kurus augus bērni atpazīst un nosauc. - Pievērš uzmanību tam, kā bērni stāstot saskaņo vārdus dzimtē, skaitlī, locījumā. - Ieklausās, vai bērni stāstot lieto atsevišķus vārdus, vienkāršus nepaplašinātus vai paplašinātus teikumus. - Novēro, vai zīmējumā izmanto vienu vai vairākas krāsas.
Apjēgšana		
Informē vecākus - Satiekot vecākus dienas beigās, palīdz bērnam pastāstīt par dienā paveikto ar uzvedinošu jautājumu palīdzību. - Izceļ katra bērna panākumus un nepieciešamības gadījumā pārrunā, kā sniegt bērnam atbalstu.	Rāda, stāsta vecākiem par to, ko darījuši un iemācījušies.	

Temata apguves norise		
Apjēgšana		
Skolotāja darbības	Iepējamās bērna darbības	Vērtēšana mācīšanās atbalstam
Patstāvīgā rotaļdarbība • Matemātikas centrā rosina bērnus šķirot sēklas pēc vairākām pazīmēm (lielums un krāsa, forma un krāsa, smarža un lielums). • Valodas centrā lasa stāstus par augiem un audzēšanu, pārrunā izlasīto. • Mākslas centrā ik pa laikam maina augus un mudina bērnus tos attēlot. • Darbojoties kopā ar bērniem, komentē savas darbības: stāsta un demonstrē, kā ar maņām var izpētīt augu daļas pirms zīmēšanas/gleznošanas (ar pirkstu viegli velk gar auga kātu, lapām u. c.); apraksta auga izskatu, lietojot īpašības vārdus, kas saskaņoti ar lietvārdu dzimtē, skaitlī, locījumā. • Rosina bērnus salīdzināt savu zīmējumu ar reālo augu, pievēršot uzmanību detaļām (vai ir kāts, lapas, zieds) un krāsām (vai atbilst dabā novērotajam). Skolotāja vadītās rotaļnodarbības • Dabaszinātņu centrā pajautā bērniem, kur augi labāk augtu: augsnē, smiltīs vai grantī. • Ja bērni paši neierosina, piedāvā pārbaudīt, iesējot sēklas podiņos ar dažādu pildījumu. • Piedāvā veikt eksperimentus, jautājot bērniem par dažādām vietām, kur varētu novietot podiņus ar iesētajām sēklām, lai pārbaudītu, kur tie labāk aug. • Jautā, kas pēc bērnu domām notiks, ja augu vispār neaplies, ja aplies vairākas reizes dienā u. tml., rosina to pārbaudīt praksē.	• Pēta sēklas un raksturo to izskatu. • Izvēlas, pēc kādām pazīmēm sēklas šķirot. Sašķiro tās. • Darbojas ar didaktiskajām spēlēm. • Prognozē stāstu turpinājumu. • Pārrunā izlasīto, jautā par neskaidro. • Glezno, zīmē redzamos augus, attēlo augu daļas. • Izvērtē savu zīmējumu un vajadzības gadījumā to uzlabo. • Zīmējumos attēlo dzirdēto, piedzīvoto, stāsta par saviem zīmējumiem. • Pamato savas domas par to, kur augi labāk augtu. • Izsaka ierosinājumus sagatavoto podiņu novietošanai (piemēram, uz palodzes, uz galda, skapī, ledusskapī u. tml.). • Izgatavo zīmes, lai zinātu, kurš podiņš jāaplej vairākas reizes un kurš jāatstāj bez ūdens. • Katru dienu pārbauda, kas notiek ar eksperimentā iesētajām sēklām, pārrunā novēroto, secina.	• Pievērš uzmanību tam, kā bērni stāstot saskaņo vārdus dzimtē, skaitlī un locījumā. • Ieklausās, kā bērns pamato savu izvēli. • Novēro, kā bērni izvieto kartītes, kurās secīgi attēlotas veiktās darbības. • Novēro, vai bērns cenšas uzlabot savu zīmējumu. • Novēro, vai bērns izmanto dažādas krāsas. • Novēro, kuri bērni izsaka ierosinājumus, kuri spēj pamatot savas domas un spriedumus. • Novēro, kuri bērni patstāvīgi interesējas par eksperimentu rezultātiem, novēro pārmaiņas un kuras jāmudina to darīt.

Temata apguves norise		
Apjēgšana		
Skolotāja darbības	Iepējamās bērna darbības	Vērtēšana mācīšanās atbalstam
- Tikai tad, kad ir veikti vērojumi un pārrunāti eksperimentu rezultāti, mudina bērnus izvēlēties sēklas sēšanai un pašam izvēlēties savu augu: - demonstrē, kā ar dažādiem rīkiem paņemt augsni, piepildīt trauku un nolīdzināt augsni; - demonstrē un stāsta, ka lielākās sēklas augsnē sēj dziļāk, bet mazākās seklāk; - aplej iesēto augu, komentējot par ūdens daudzuma lietošanu; - piestiprina savam puķu podam zīmi, kurā uzzīmēts iesētais augs un uzrakstīts vārds; - sakopj savu darba vietu. - Rosina bērnus prognozēt, cik dienas paies, līdz sēklas izdīgs. Atbalsta bērnus, seko līdzi un atgādina, lai bērni reģistrē dienu skaitu. - Runājas ar bērniem individuāli vai mazās grupās, uzdod jautājumus, mudinot bērnus domāt par to, kas ir izmainījies un kādas izmaiņas varētu sagaidīt turpmāk. - Palīdz bērnam atrast atbildes uz viņu jautājumiem. - Sarunās lieto vienkāršus paplašinātus teikumus, saskaņojot vārdus dzimtē, skaitlī, locījumā; papildina bērna domu, palīdzot secināt. - Fotografē vai citādi reģistrē bērnu darbības un augošos stādus, lai fiksētu izmantotu kā atgādnē bērniem.	- Individuāli izvēlas sēklas, piepilda podiņu ar augsni tā, lai augsne nebūtu sablīvēta, iesēj sēklu un aplej. - Vai nu uz podiņa (ja iespējams) vai uz papīra uzzīmē/uzraksta, ko iesējis vai iestādījis, kā arī savu vārdu. - Sakopj darba vietu ar slotiņu un lupatiņu. - Piedāvā idejas, kā reģistrēt dienu skaitu līdz sēklu izdīgšanai. - Salīdzina dažādu sēklu dīgšanas laiku (vairāk/mazāk dienas). - Prognozē, kā augs izmainīsies. - Rūpējas par savu augu, reģistrē novērojumus par to, kā tas izmainās (zīmējumi, skolotāja pierakstīti komentāri, paša bērna pieraksti; var būt gan kā švīkas, gan atsevišķi burti, gan vārdi).	- Novēro, cik rūpīgi un atbildīgi bērni darbojas, lai iesētu augus. - Novēro, kuri bērni prot sakopt darba vietu ar birstīti un lupatiņu, kuriem nepieciešama palīdzība. - Novēro, kuri bērni patstāvīgi atceras reģistrēt novērojumus/kurus bērnus jārosina to darīt; kādā veidā novērojumus reģistrē un vai var paskaidrot, kas ir izmainījies. - Novēro, vai saskaņo vārdus dzimtē, skaitlī, locījumā, salīdzinot darbības, objektus. - Novēro, vai bērns patstāvīgi un atbildīgi rūpējas par savu augu, vai arī uz to ir jāmudina.

Temata apguves norise		
Apjēgšana		
Skolotāja darbības	Iepējamās bērna darbības	Vērtēšana mācīšanās atbalstam
“Runājošā siena” • Temata laikā pievieno fotogrāfijas, bērnu darbus un pieraksta gan bērnu komentārus, gan skolotāja skaidrojumus. • Mudina bērnus izmantot “runājošo sienu”, lai atsauktu atmiņā mācīšanās procesu.	• Piedalās izvēlē, ar ko papildināt “runājošo sienu”. • Komentē fotogrāfijas, savus darbus, stāsta par paveikto, pieraksta komentārus.	
Refleksija		
• Aicina bērnus parādīt un pastāstīt, kas noticis ar sēklu, kopš tā tika iesēta. • Ar jautājumiem palīdz bērnam atcerēties piedzīvoto un paveikto. Vecāku informēšana • Nosūta visiem vecākiem kopīgu e-pastu/izveido aprakstu, ko pielikt pie ziņojumu dēļa u. tml., aprakstot temata laikā paveikto un apgūto. • Individuāli informē bērnu vecākus par bērna panākumiem.	Stāsta par paveikto, izmantojot savus reģistrētos novērojumus un/vai skolotāja atgādnēs.	Bērna piedalīšanās vērtēšanā Secina, izsaka atziņas par savu mācīšanos (“Kā es to iemācījos, kad sapratu, kas man palīdzēja?” utt.) Summatīvā vērtēšana Dokumentē bērna sniegumu atbilstoši izvirzītajiem sasniedzamajiem rezultātiem. Nosaka nākamās mācību vajadzības. Temata izvērtēšana • Izvērtē veiksmīgākās rotaļnodarbības, kuras palīdzēja bērniem sasniegt sasniedzamos rezultātus. • Atzīmē idejas un ierosinājumus temata uzlabošanai.

Resursi. Telpaugi puķu podos, grieztie ziedi. Dažādas sēklas (zirņi, pupas, puķu un dārzenu sēklas) un izaugušo augu dēsti; attēli ar augiem, kuru sēklas ir izliktas izpētei; sēklu aplis. Pincetes, dažāda lieluma trauciņi, tukšas olu kastes, sietiņi, piltuves. Puķu podi, aug-sne, smiltis, grants, slotiņa un lāpstīņa tīrīšanai, lejkannas. Papīrs, guašas krāsas, ūdenskrāsas, zīmuli, krītiņi, flomāsteri.

Metodiskie ieteikumi. Bērni tematu izzina, patstāvīgi darbojoties, novērojot augus un ar skolotāja palīdzību secinot, saskatot sakarības. Organizē pastaigas, ekskursijas (apmeklē citas pirmsskolas grupas, botānisko dārzu, siltumnīcu, lauku sētu, dārzniecību), pastaigas laikā pievērš uzmanību augiem, piemēram, zīlei, kura sākusī dīgt. Vērtēšanu skolotājs veic

sarunājoties un novērojot. Lieliski, ja bērnu izaudzētos stādus var iestādīt dārzā un novērot, kā tie aug visu vasaru, bet rudenī novākt dārzena ražu un savākt puķu sēklas. **Mēneša sasniedzamie rezultāti matemātikā, valodā, mākslā, vērtībās un caurvijās ir realizējami ikdienā arī citā kontekstā, ne tikai saistībā ar augiem.**

Papildu aktivitātes. Mūzikā ar dziesmu palīdzību bērni paplašina vārdu krājumu, piemēram, dziesmas par augiem un to audzēšanu (“Stādīju ieviņu”, “Parād’, mazais balodīti, kā sēj magonītes”).

Sporta nodarbībās izpilda stiepšanās vingrojumus, aicinot bērnus ar kustībām attēlot, kā aug augi (piem., iztēloties, ka viņi ir sēkliņas zemē, kas sāk augt un stiepties).